

KRONIK 28.04.12 kl. 03:01

Karen Jeppe og armenierne

AF THOMAS PETERSEN, UNIVERSITETSLEKTOR EMER., LANGÅ

Det bliver en stor dag i den lille by Gylling syd for Odder. I dag vil dansk-armeniere fra hele landet valfarte dertil for at hylde bysbarnet - læreren og missionæren Karen Jeppe (1876-1935). Armeniernes moder, som der står på en mindesten i byen.

Den armenske ambassadør vil være til stede, en armensk mindegudstjeneste vil blive afholdt i byens kirke, og et to meter højt stenkors vil blive rejst. Det er således både det officielle Armenien og dansk-armeniere, der hylder Karen Jeppe. Ligesom diaspora-armeniere overalt i verden gør det. Statslighed og den apostolske armenske kirke flyder for alle armeniere sammen i helligdommen i Etjmiadzin nær hovedstaden Jerevan. Siden 300-tallet og ned gennem århundrederne, over sovjetperiodens ateisme og frem til i dag har Etjmiadzin været det religiøse og nationale center for alle armeniere - uanset hvor i verden, de befandt sig. Og samtidig hjemsted for den armenske kirkes overhoved - kaldet Katholikos. Den nuværende Karekin II regnes for nummer 132 i rækken. »De regler gælder ikke for os. Vi er jo ikke russere. Vi armeniere forstår kunsten at drikke!« Underforstået at drikke på en kultiveret måde. Ordene faldt i forfatternes hus i den armenske hovedstad Jerevan. Tiden var februar 1987, hvor jeg som deltager i en dansk kulturdelegation var gæst hos de armenske forfattere. Baggrunden for vore værter svar var, at der blev serveret god armensk cognac allerede klokken 10. På trods af, at Gorbatsjov som led i sin alkoholpolitik havde forbudt udskænkning før kl. 14. Ordene blev ledsaget af et overbærende og indforstået smil. Underforstået, at de gorbatsjovske regler var noget, der kun gjaldt ukultiverede russere og andre barbarer, der bare tyller og bunder. Armeniernes forhold til russerne har traditionelt altid været godt. Rusland var de kristne armenieres regionale beskytter mod en fjendtligsindet og muslimsk omverden. Mens armenierne til gengæld kunne sikre Rusland en fremskudt position i det storpolitiske spil med Iran og Tyrkiet om indflydelse i det sydkaukasiske rum. Armenierne er i høj grad bevidste om deres ældgamle skriftlige kultur, der rækker tilbage til et tidspunkt, hvor begreber som russisk og dansk kultur endnu lå gemt i historiens mørke. Armenierne kan bryste sig af at være de første i verden, der antog kristendommen som statsreligion i 301, og som har haft eget alfabet fra 300-tallet. Ved siden af det nuværende Armenien findes der også et historisk Armenien. Bevidnet hos de græske historikere Herodot og Xenofon, og som dækkede hele det nuværende østlige Tyrkiet ned til Middelhavet. Denne geografiske udstrækning er forklaringen på, at der i dag findes talrige armenske kulturspor i hele det østlige Tyrkiet. Menneskene forsvandt imidlertid fra området under Første Verdenskrig - de fleste som følge af massakrer, tørst og sult, andre, fordi det mirakuløst lykkedes dem at flygte til udlandet. Det bibelske Ararats bjerg, der i dag ligger i Tyrkiet, er for alle armeniere et nationalt symbol. Nutidens Armenien erobrede Rusland fra Iran i 1828. Sovjetunionens sammenbrud ramte Armenien særdeles hårdt - primært, fordi den armenske økonomi var så tæt forbundet med den sovjetiske. Sammen med Georgien forsynede Armenien det øvrige Sovjetunionen med frugt og grønt samt vin og cognac. Sovjetunionens sammenbrud ændrede fuldstændig